

MAGYAR KULTURÁLIS KAMARA

1035 BUDAPEST, Miklós tér 1., Telefon/Fax 168-7228

LISZT FERENC ZENEMŰVÉSZETI FŐISKOLA

Kelemen Zsófia gazdasági igazgató,
a Magyar Kulturális Kamara
Felügyelő Bizottságának tagja

Budapest

Kedves Igazgatónő!

Mellékelten megküldöm Csapóné dr. Gombos Piroska, berettyó-
újfalui alpolgármester leveleinek másolatát.

Tekintve, hogy az említett **ZENEAKADEMIA** orgona ügye szorosan kapcsolódik
Liszt Ferenc nevéhez, azt gondolom, hogy a Főiskolával
közös kellene tenni a felújítás érdekében.

Kérem, hogy beszéljen erről a rektor úrral is, és azt köve-
tően beszéljük meg a kamara válaszát.

Budapest, 1994. október 28.

Üdvözlettel:

Kriszár Miklós
titkár

2. társas társas úr
Eckhardt Mária
(példát persze visszafelé)

XT 1
K

Meg kellene nézni a
hangsávot.

/A "Magyar Kultúra" részére/

Berettyóújfaluban van Liszt Ferenc orgonája

Kisváros a határ közelében

Berettyóújfalu földrajzi helyét úgy tudjuk legkönnyebben megjelölni, ha azt mondjuk Nagyváradtól és Debrecentől egyaránt 38 km-re fekszik. A közel 17 ezer lakosú kisváros szélén, egy nemrégiben körforgalommal átalakított csomópontban, nemzetközi főútvonalak találkoznak. Volt már megyei és járási székhely is, ma pedig a Bihari régió központjaként emlegetjük.

A városban sem mindenki, de talán az országban igen kevesen hallottak arról, hogy a főtéren álló, külsőleg a közelmúltban szépen felújított Református templomban olyan orgonán kísérik istentiszteletek alkalmával a hívek énekét, amelynek egyes darabjai a Liszt Ferenc számára készített orgonából származnak. Pedig Magyarországon több ilyen orgona nem is található.

A kántor-tanító szívügye

Varga Károly tanító úr életpályája során - ezalatt a 80 év alatt - az "orgona" igen nagy jelentőségű volt. A borsodi születésű tanárember először diákként ült le e hangszer mellé amikor a Debreceni Református Kollégiumban tanult. A tanítóképző után Egerben végzett a Pedagógiai Főiskolán.

Tanított Derecskén, majd Berettyóújfaluba került a gyermekvárosba. Közben mint kántor vállalta az ezzel járó nehézségeket. Az életét nem csak ez a szenvedély nehezítette, hanem fia súlyos betegsége, felesége elvesztése is. 60 évesen ment nyugdíjba 1974-ben és azóta igazán hobbiainak szentelte életét.

1985-ben fejezte be tanulmányait a debreceni Kossuth Egyetemen "minerológus" szakon. Így az ásványgyűjtést, szakkörök, rendező órák vezetését, kiállítások szervezését megalapozott tudás birtokában teheti. Gyűjteménye lassan kiszorítja a családot a kis lakótelepi lakásból.

Az orgona, az orgonálás ma is szívügye. Elhatározta, hogy felkutatja annak a hangszernek a történetét, amelyet oly nagy kedvvel szólaltat meg egyházi alkalmakkor. Kutatásai során, okiratok, levéltári anyagok, könyvek böngészése alapján, sok csudadolgot talált, amit most közreadok.

Liszt Ferenc orgonája

Dangl János orgonaépítő mestert kérték fel 1882-ben, hogy a Budapesti Zeneakadémiának az akkori Sugár (ma Adrassy) úti épületébe építsen egy 22 regiszteres orgonát. Ez a tény Szigeti Kilián "Régi magyar orgonák" című munkájában van feljegyezve. Ekkor ebben az épületben lakott Liszt Ferenc. Esténként sokat játszott az orgonán.

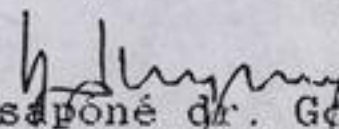
1907-ben felépült a Zeneakadémia Liszt Ferenc téri épülete és oda új orgonát építettek. A régit lebontották és az akkori Kultuszminiszter felajánlotta a Debreceni Zenedének. Ott azonban nagy mérete miatt nem tudták felépíteni. Egy ideig a pincében tárolták, majd áruba bocsátották. 600 pengőért megvásárolta a Berettyóújfalui Református Gyülekezet és 1934-ben Arokháty Béla tervei szerint a budapesti Rieger cég elkészítette az orgonát. E szépen zengő hangszerkirály részben a templom régi orgonájából, részben a Dangl féle orgonából épült.

Az építő 1936. március 31-én adta át a hangszert és Opus 2708 számot adta neki. A 2 manuális 27 regiszteres orgonába csupán 19 sípsor van beépítve és 12 játéksípkészítő. A játszóasztal és fűjtató rész, valamint 760 síp az egykori zeneakadémia orgonájából való, amely Liszt számára készült.

Az 1944. év kisebb pusztító nyomait 1945-ben kijavították, majd 1985 októberében volt újra javítva és hangolva.

Azóta újabb hibásodások keletkeztek, vannak még beépítetlen sípok, a motort is sürgősen ki kellene cserélni.

Lehetne ez a hangszer nemcsak a város, hanem a térség, az ország büszkesége is, minden zenét szerető ember zarándokhelye. Mai állapotában az istentiszteleteket is alig tudja kiszolgálni, hangversenyek tartására egyáltalán nem alkalmas. Valamit tenni kell, talán még megmenthető Liszt Ferenc orgonája.

Csapóné dr. Gombos Firoska
alpolgármester

